

Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)

„Zahrady“, parc. č. 501/8.

Jordanovská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: S-JTSK: -548230.35, -1123463.71; -548233.86, -1123473.46; -548195.6, -1123488.22; -548191.6, -1123478.71

V dubnu 2024 prozkoumali pracovníci Archeologického centra Olomouc, p. o., pět sídlištních objektů jordanovské kultury na lokalitě Olomouc-Slavonín, Arbesova ulice, v trati „Zahrady“, parcela č. 501/8. Zkoumaná stavba leží v zahradě na mírném svahu obráceném k východu v nadmořské výšce 213 m. Ve dvou jamkách, dvou zásobních jamách a jednom menším soujámí byly zachyceny zlomky keramiky, štípaná industrie, mazanice a kostí. Objekty náleží k již známému sídlišti zkoumanému při předchozích výzkumech v letech 2004–2023 (Kalábek 2021; 2022; Kalábek, Kalábková 2021) a tvoří prozatím jeho severní hranici.

Literatura

Kalábek, M. 2021: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 62(1), 217.

Kalábek, M. 2022: Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 63(1), 155.

Kalábek, M., Kalábková, P. 2021: Domy jordanovské kultury z Olomouce–Slavonína. *Pravěk. Nová řada* 28, 103–118.

Summary

In 2024, five features associated with the Jordanów culture were excavated in the ‘Zahrady’ field (Slavonín cadastral area, Olomouc District). The site is located at the northern edge of a previously known Jordanów settlement.

Marek Kalábek

Přerov (k. ú. Čekyně, okr. Přerov)

„Žalkov“, parc. č. 937.

Kultura zvoncovitých pohárů. Ojedinelý artefakt. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.494945N, 17.420668E

Během povrchové prospekce realizované dne 2. 11. 2023 byla nalezena silicetová šipka v poloze „Žalkov“. Jedná se o polohu na levobřežní straně říčky Olešnice, poblíž západního okraje intravilánu Čekyně, místní části města Přerova. Nadmořská výška úrovně současného povrchu lokality rozkládající se na mírném severovýchodním svahu klesajícím od táhlého hřbetu směrem do údolí k intravilánu (zástavbě ulice Borošín) se pohybuje okolo 275–280 m. Z typologického hlediska se jedná o oboustranně plošně retušovanou šipku s křídélky a konvexně vykrojenou bází, kterou lze zařadit mezi dlouhé symetrické rovnoramenné tvary (Olivík 2009, 94–96). Délka trojúhelníkovité šipky symetrického tvaru činí 27 mm, šířka 18 mm a tloušťka 3 mm. Hmotnost je 1,58 g. Na základě poměru délky a šířky byl stanoven index 1,5. Artefakt byl zhotoven ze silicitu glaucenních sedimentů světle šedobílého zabarvení.

V minulosti byly v poloze „Žalkov“ prostřednictvím povrchových sběrů zaznamenány doklady osídlení kultury s lineární keramikou a lengyelskou kulturou. Prozatím ojedinelé nálezy kultury zvoncovitých pohárů naznačují blíže nespecifikované antropogenní aktivity, které v předmětném prostoru probíhaly v období pozdního eneolitu, do něhož lze zařadit popisovaný nález šipky (Schenk et al. 2009, 257).

Literatura

Olivík, J. 2009: *Silicetové šipky a nátepní destičky – jejich typologie a postavení v pohřebním ritu kultury zvoncovitých pohárů na Moravě* [online]. Rkp. magisterské diplomové práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. [cit. 2025-5-5]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/ejukm/>.

Schenk, Z., Kuča, M., Mikulík, J. 2009: Přerov (k. ú. Čekyně, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 50(1), 257–258.

Summary

A silicite arrowhead made of erratic flint was discovered in 2023 during a surface survey in the ‘Žalkov’ field (Čekyně cadastral area, Přerov District). The artefact can be attributed to the Bell Beaker culture.

Zdeněk Schenk

Přerov (k. ú. Kozlovice u Přerova, okr. Přerov)

„Haletinky“, parc. č. 751.

Eneolit. Ojedinelý artefakt. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.457293N, 17.497818E

V roce 2022 našel terénní archeolog Muzea Komenského v Přerově, p. o., během povrchového sběru v poloze „Haletinky“, na parc. č. 751, v severní části katastru obce Kozlovice u Přerova kamenný broušený nástroj eneolitického stáří. Nálezová poloha se nachází na výrazné terénní vlně na pravém břehu potoka Lučnice, který představuje levostranný přítok řeky Bečvy. Nadmořská výška místa nálezu je 226 m.

Jedná se o kompletní exemplář miniaturního sekeromlatu s jednostranným tupým ostrím s nízkým průřezem, zaoblenými boky a týlem (obr. 9). Celková délka předmětu činí 75 mm. Maximální dochovaná šířka je 32 mm. Maximální výška nástroje má 27 mm. Hmotnost artefaktu činí 94 g. Povrch nástroje má porfyrickou stavbu, přičemž v základní blíže nerozeznatelné hmotě jsou vidět až několik mm velké tmavé minerály. Provrtání sekeromlatu, které bylo umístěno blíže k týlu nástroje, má průměr 13–14 mm. Na jedné z bočních stran břitové části nástroje se nachází nápadné poškození recentního původu.

Popisovaný předmět byl zhotoven z neovulkanického olivnického bazaltu (bazaltoidu), jehož nejbližší zdroje jsou v tomto případě na severní Moravě (Červený vrch u Libavé nebo více výskytů v okolí Bruntálu). Povrch nástroje je intenzivně patinovaný, a v důsledku toho má světle šedé zabarvení způsobené zvětřováním původně šedočerné horniny. Pod mikroskopem jsou patrné vyrostlice olivínu a pyroxenu. Magnetická susceptibilita bazaltu dosahovala v případě kozlovického exempláře hodnoty $1,8 \times 10^{-3}$ SI jednotek. Na základě dosavadních nálezů kamenné broušené industrie zhotovené z bazaltu lze konstatovat, že na Moravě a ve Slezsku patřil mezi významně využívané horniny v kultuře se šňůrovou keramikou (Přichystal 2009, 207–208).

V roce 2013 objevila ve stejnojmenné trati severně od současného místa nálezu archeoložka K. Dlouhá z Tučína stopy osídlení ze staršího eneolitu, které lze spojit s aktivitami kultury s nálevkovitými poháry.

Literatura

Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno: Masarykova univerzita.